

Prof. Dr. Zehra ODYAKMAZ

Ben, otobiyografimi yazmaya “... Türkiye’de hem eğitimini hem de seçtiği mesleğini çok severek yapan ender mutlu insanlardan biri...” olduğumu söyleyerek başlamak istiyorum. Gerçekten hem tahsilini yaptığı üniversitesini, fakültesini seven hem de bitirdikten sonra seçtiği mesleğini seven insanlar ne yazık ki ülkemizde çok az.

31 Mart 1949’da doğdum. Bütün hayatım Ankara’da geçti. Ankara Bahçelievler’deki Ulubatlı Hasan İlkokulu’nu, TED Ankara Koleji Fen bölümünü iyi derece ile bitirdikten sonra üniversite giriş sınavında hayli yüksek bir puan almama rağmen, çok isteyerek Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni tercih ettim.

Dört yılda iyi derece ile hukuk fakültesini bitirdim. Ayrıca ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda isteğe bağlı olarak katıldığım seminer dersleri sonunda üç seminer hazırlayıp 10 üzerinden 10 aldım. Böylece üç sertifika sahibi olduğum için fakülteyi bitirir bitirmez hemen doktora sınavına girmeye hak kazandım. Hem yabancı dil hem de yazılı bilim sınavından geçerek derslere başladım. Aynı zamanda adliye de avukatlık stajına da devam ediyordum.

Avukatlık stajı sırasında, işe girme, para kazanma yasağı olduğu, yalnızca ücretli öğretmenlik yapılabildiği için arkadaşlarımla çoğu Ankara’daki ortaokul ve liselerde Türkçe, edebiyat, tarih, coğrafya, beden eğitimi gibi derslere öğretmen olarak girmeye başladılar. Ben doktora kazanıp tekrar fakültede derslere başladığımdan böyle bir arayışa girmemişim. Bir gün bizden yaşça hayli büyük bir sınıf arkadaşımız ağabeyimize, bir cumartesi günü adliye de staj konferansından çıkarken rastladığımda kendisinin çalıştığı Atatürk Erkek Lisesi’nde İngilizce öğretmenine ihtiyaç olduğunu dile getirdi, benim ret cevabımı dinlemeden pazartesi buluşma saatini söyleyerek yürüdü gitti. Ben pazartesi günü okula gittiğimde baş muavin hemen o gün öğleden sonra gireceğim lise 1. sınıf şubelerini bir kâğıda yazıp elime verdi.

Kolej mezunu olup İngilizce bilmek başka, bu bilgileri kurallarına göre lise 1.sınıf öğrencilerine aktarmak tamamen başka bir konuydu. Ben hemen kitapçılara koştum. İyi bildiğim, hukuk kitaplarından çeviri yaptığım İngilizcemle öğrencilerime öğretebilmek üzere tamamen farklı bir meslekte kendimi yetiştirmem gerekiyordu. Bir sürü İngilizce-Türkçe kitap aldım. Hukuk fakültesini bitirmiştım ama aynı anda üç farklı işe başlamıştım. Her sabah avukatlık stajım için adliyeye gidiyordum, oradan bazı günler Atatürk Lisesi’ne, kalan günlerde de yine gündüzleri yapılan doktora derslerime girebilmek için Cebeci’ye fakülteme koşuyordum. Akşam üzerleri beş buçuk yedi buçuk arasında da arkadaşlarımla Kızılay’da Bakanlıklar’a doğru bulvarın üzerinde bulunan kafelerde buluşuyorduk, daha ziyade sık sık gittiğimiz tiyatro oyunları, filmler üzerinde konuşuyorduk. Bazı günler de Kolej’in Mezunlar Derneğinin yeni açtığı lokaline gidiyorduk.

Hukuk fakültesine başladığım yıl Siyasal Bilgiler Fakültesi’ndeki benden iki üç sınıf büyük Kolejli arkadaşlarımla çağrısı ile henüz 18 yaşındayken TED Ankara Koleji Mezunlar Derneği’ni beş arkadaş güçlülere rağmen kurmuştuk. Aradan dört yıl geçmişti. Derneğimiz artık lokal açacak duruma gelmişti. Halen bu derneğimizin “Onur Kurulu” üyesi olarak Kolejimize katkıda bulunmaya çalışıyorum.

Bu arada her Cuma akşamı Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının klâsik müzik konserlerine, sinemaya, tiyatroya gidiyorduk. Cumartesi veya Pazar günleri de doktora çalışmalarına yoğunlaşıyordum. Bu dönemde bir avukat arkadaşım askere gidecek olması nedeniyle yerine bırakacağı İngilizce öğretmeni ararken beni buldu. Ulus’taki Gazi Erkek Lisesi’nde de İngilizce öğretmenliği yapmaya başladım. Stajımın ikinci altı ayını o sırada avukat olan babamın yanında yaptım. Babamın yazıhanesi Kızılay’daki Tuna Han’daydı. Üst katımızda da iş mahkemeleri vardı. Babamla Yargıtaya, Danıştaya, Askerî Yargıtaya gidiyor, epey bilgi ediniyordum. İdealim üniversitede asistan olmaktı, serbest avukatlık yapmayı hiç düşünmüyordum. Fakat hayat şartları bazen insanları plânlamadıkları farklı yönere kaydırabiliyor. Doktora seminer ödevlerimi yazmış, teslim etmiş, ama doktora yeterlik sınavına hiç girememiştim. Zaman itibarıyla hakkımı kaybetmek üzereyken hukuk fakültesi yönetimi bana “bir dönemlik süre ve sınav hakkı” tanıdı. Bu aşamada bana çok yardımcı dokunan idare hukuku anabilim dalında öğretim üyesi olan Dr. Âdil Özkul’u burada saygıyla hatırlamak, fakülte kurulu ve yönetim kurulunda da beni savunan sayın hocam Doç. Dr. Mukbil Özyörük ile Prof. Dr. Yaşar Karayalçın’ı rahmetle anmak isterim. Doktora derslerini çok zevkle işleyen ve üzerimde çok emeği olan ve bu anlattığım süreçte yurtdışında bulunan Sayın Prof. Dr. Ömer İlhan Akipek hocamın hayatımdaki yeri ise bambaşkadır. Ben hâlâ doktora derslerinde hocam anlatırken tuttuğum notlardan

faaydalanyorum ve yüksek lisans öğrencilerime aktarıyorum.

Stajla birlikte tam 8 yılımı adliye koridorlarında, serbest avukat olarak koşturmakla geçirdim. Tez aşamasına gelmişim ama tez konusunu arayabilmek ve seçebilmek için zaman bulamıyordum. Derken Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisinde asistanlık sınavı açıldığını gazetede okudum ve başvurumu yaptım. Hem yabancı dil, hem bilim hem de sözlü sınavını başarıyla geçtim, idare hukuku asistanı oldum. Ama artık iki çocuğum vardı ve ben hepsini birada yapacaktım, her zaman olduğu gibi....

Benim ailemde hukukçu çoktur. Geriye kalan bütün büyükdelerim, dedem, büyükbabam savaşırlara girmiş, madalya kazanmış subaylardır. Geçtiğimiz yüzyıldan itibaren sayacak olursam; büyükbabamın babası Müderris Odyakmaz Sait Efendi, muhtelif mahkeme hâkimi Azmi Bey, sorgu hâkimi Azmi Bey ve geçtiğimiz yıllarda kaybettiğim savcı ve sonra Yargıtay üyesi olan aynı zamanda şair ve yazar amcam Nezvad Odyakmaz'ı saydıktan sonra hayatımda çok önemli yeri olan babacığım askerî hâkim ve sonradan başladığı serbest avukatlıkta 65 yılını tamamlayan, Sivas önceki milletvekili Cevad Odyakmaz'ı özellikle anmak isterim.

Babam Cevad Odyakmaz askerî öğrenci olarak okuduğu İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni 10 üzerinden 9,5 ortalama ile sınıf birincisi, fakülte ikincisi olarak bitirmiş, askerî hâkimlik, serbest avukatlık, milletvekilliği, harbokulunda muhtelif hukuk dersleri hocalığı yapmıştır. Basılmış hukuk kitaplarının yanında yakın siyasî tarihimizi anı kurgusuyla anlatan hatıra kitabı, Mondros-Sevr-Mudanya-Lozan Antlaşmalarını günümüz Türkçesiyle anlatan kitapları vardır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin özellikle yabancı hocalarını babamdan çok dinlediğim için iyi tanırım.

Ankara Hukuk Fakültesinin hocalarını ise hep annemden dinledim. Annemler Roma hukuku hocası Prof. Dr. Paul Koschaker'in doğum gününü öğrenip çiçek yaptırmışlar ve o gün derste hocaya sunmuşlar. Koschaker, kendi ülkesinde yıllarca hocalık yaptığını ama hiç böyle bir anmayla çiçek buketi almadığını, ilk defa Türkiye'de Türk öğrencilerinin doğum gününü hatırladığını dile getirmiş, çok duygulanmış. Saygıyla andığımız Prof. Dr. Coşkun Üçok ve Prof. Dr. Bülent Nuri Esen hem annemin hem de benim hocalarım oldular.

1979 gününün 30 Kasım'ında Ankara İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'nde Prof. Dr. Hamza Eroğlu hocamın idare hukuku asistanı olarak devlet üniversitesinde göreve başladım. Ankara Üniversitesi'nde de doktora tezimi yazma aşamasındaydım. Her iki hocam, yani asistanı olduğum Hamza Eroğlu ile tez babam İlhan Akipek hocalarım aralarında anlaşarak bana "Uluslararası Memur" konusunu tez olarak verdiler. Asistan olduktan tam bir hafta sonra derse girmeye başladım, hâlâ da ders anlatıyorum, hemen hemen hiç ara vermedim.

Çok sevdiğim fakültem daha sonra Gazi Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi, en son olarak da Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi oldu. Fakültede ayrı diploma veren 7 bölüm vardı. Bu bölümler daha sonraları A, B, C olarak üç şubeye ayrıldılar. Benim de ders yüküm uzun yıllar haftada 28-30 saat kadardı. Hattâ kısa bir süre bir yarıyıldan üç vize yaptığımız zamanlar oldu. Müfredatı yetiştirebilmek ve sınav öncesi tekrar yapabilmek için sınavlardan önceki Pazar günleri ders yapıyordum. Bu durumdan öğrencilerim çok memnundu, ne yazık ki rahatsızlık duyan meslektaşlarımız da oldu. Bu yıllar içinde aşağı yukarı on yıl kadar da Gülhane Askerî Tıp Akademisi'nde, GATA Hemşirelik Yüksekokulunda Türk İnkılâp Tarihi dersi anlattım. Uzun yıllar Polis Akademisine de derse gittim. Bir keresinde aynı anda 4 üniversite, 6 fakülte, 9 bölüme ders anlatmaya gittiğimi fark ettim. Gazi Üniversitesi şehrin muhtelif yerlerine dağılmıştı. Ben derslere yetişebilmek için çoğu kez teneffüslerde bir semtten diğerine otomobilimle koşturuyordum. Beşevler, Emek Mahallesi, Teknik Okullar ve diğer semtler arasında adeta uçuyordum. Bilgisayarın henüz hayatımıza girmediği yıllarda sınav notlarının (vize %30, final %70 gibi) hesaplanmasında hesap makinesiyle ailem bana yardımcı oluyordu, çünkü yüzlerce öğrencim vardı.

1983 yılında Ankara Üniversitesi'nde "pekiyi" dereceyle kamu hukuku doktoru, 1984'te yardımcı doçent, 1990'da yazılı ve sözlü oybirliğiyle doçent oldum. Benim birinci yabancı dilim İngilizce, ikinci yabancı dilim ise Ankara Kolejinde seçimlik ders olarak tercih ettiğim Almancaydı. Doçent olur olmaz ilk işim hem Fransızca öğrenmek hem de profesörlük çalışmalarım için araştırma yapmak üzere Fransa'ya gitmek oldu. Aix-en-Provence ve Grenoble'da 1,5 yıl kaldıktan sonra yüzlerce fotokopi ve Fransızca hukuk kitabıyla geri döndüm. Fransız ve Türk hukuk sistemiyle ilgili getirdiğim bilgi, belge ve kitaplarını kullanarak yazmak istediğim o kadar uzun bir makale ve kitap listesi hazırlamıştım ki, heyecandan içim içime sığmıyordu. Fakat ders yüküm her zaman olduğu gibi çok fazlaydı. Getirdiklerimin yarısından azını ancak değerlendirebildim. Bu durum da içimde bir hüznün olarak kaldı. Belki ileride bu, raflar ve dolaplar dolusu kitapları, fotokopileri, belgeleri – eskimiş olsalar bile – kullanabilmenin daha doğrusu değerlendirebilmenin hayalini kuruyorum.

1996'da profesör oldum. Hemen ardından kamu yönetimi bölümü başkanı ve beş ay sonra da henüz üç yıl önce kurulmuş bulunan hukuk fakültemize dekan oldum. Üç yıl sonra dekanlık süresi bitince, bu defa aldığım daveti kabul ederek Konya'ya Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne dekan olarak gittim. Üç yıl otobüsle Konya'ya gidip gelerek hem Ankara'da İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesindeki idare hukuku ve idarî yargı derslerimi hem de Selçuk Hukuk'taki görevimi aksatmadan yerine getirmeye çalıştım.

Üç yılın bitiminde tekrar İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesine geri döndüm. Zaten hiç bırakmamıştım ki! Ben ders anlatmayı, öğrencilerimle beraber olmayı, hele yüksek lisans ve doktora derslerini çok severim. Her akşam dersim olsa, her gecem dolu olsa bile zevkle değişik konular işlemeye devam ederim.

2011 yılında bir vakıf üniversitesinden dâvet alınca 32 yıllık üniversitemden erken emekli olarak ayrıldım. 1 yıl sonra başka bir vakıf üniversitesinden yeni kurulmakta olan hukuk fakültesine kurucu dekan olarak dâvet edildim. İki dönem, hemen hemen 5 yıl da orada görev yaptım. Bir süre de işletme fakültesi dekan vekilliği görevini yerine getirdim. Bir dönem Kıbrıs'ta bir özel üniversitede görev yaptıktan sonra nihayet

Ufuk Üniversitesi Hukuk Fakültesine geldim.

Bu kronolojik sıralamadan sonra biraz da dekanlıklarım sırasında yaptığım sosyal faaliyetlerden ve düzenlediğim bilimsel toplantılardan çok kısaca bahsetmek, sonra da hazırladığım çalışmaları dile getirmek isterim. Ardından kendi kendime hep sorduğum ben Zehra Odyakmaz olarak Türk hukukuna bir katkıda bulunabildim mi? sorusunu cevaplayacağım. Tabii bu arada hobilerime de biraz değineceğim.

Dekanlıklarım süresince ve Gazi Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü olarak arkadaşlarımla birlikte panel, konferans, sempozyum, proje, sohbet, toplantı, eğitim gezisi, söyleşi, sosyal faaliyet, sertifika programı, panel-forum şeklinde aşağı yukarı 80 civarında etkinlik düzenledim. Özgeçmişimde her biri tarihleriyle yazılıdır.

1984 yılında yardımcı doçent olduktan sonra verdiğim konferanslar ve sunduğum bildirilerim yaklaşık 300 civarındadır. 70'ten fazla oturum başkanlığımın yanında, 30'a yakın ulusal ve uluslararası toplantıya delege olarak katıldım. Delege, oturum başkanı, konuşmacı olarak katıldığım toplantılardan 165 tanesi uluslararası faaliyetlerdir.

Basılmış 10 kitabım var, 11.si de basılmak üzere. 125 uzun makalem den 30'a yakını İngilizce olarak yazdım, yurtdışında basıldı.

1971 yılında hukuk fakültesini bitirdiğime göre 53 yıldan beri çalışmaktayım. 1 yılı avukatlık stajı ve 7 yılı serbest avukatlık olmak üzere geçirdiğim 8 yılın bana çok fazla katkısı olduğunu söylemeliyim. Her öğretim üyesi meslektaşımın “adliye koridorları ve mahkeme kalemleri gerçeği”ni görerek, yaşayarak öğrenmeleri gerektiğini düşünüyorum. Bu deneyim üzerine hazırlayacakları kanun taslaklarının Türkiye şartlarına daha uygun olacağını ve tabii daha fazla başarı sağlayacağını zannediyorum.

Kendi kendime şu soruyu ara sıra sorarım: Ben hukukumuza hangi önemli çalışmaları yaparak katkıda bulundum? Daha doğrusu acaba bir katkıda bulunabildim mi?

Çalışma hayatımda çok emek verdiğim konuların başında “Ombudsmanlık – Kamu Denetçiliği Kurumu” gelir. Bu konuya ilk defa hocam Prof. Dr. Hamza Eroğlu'nun 1978 baskılı İdare Hukuku kitabında rastladım. Hocam, Kurumu açıkladıktan sonra çeşitli ülkelerle karşılaştırmalı olarak incelemişti. Ben de o tarihten sonra hem lisans hem de yüksek lisans ve doktora derslerimde konuyu anlatmaya başladım. 1997 yılında Gazi Hukuk'taki dekanlığım sırasında Adalet Bakanlığından gelen yazı sonucu ombudsmanlıkla ilgili çalışmalara başlamak üzere kurulacak komisyona idare hukukçusu olarak katıldım. Yıllar boyunca ombudsmanlıkla ilgili kanunu hazırlamak için birkaç defa komisyon kuruldu. Hepsinin başkanlığını yaptım. Bu tarihten itibaren yurtiçinde düzenlenen bütün panel ve sempozyumlarda bu Kurumun önemini, kurulmasının faydalarını ve Kurumun gerekliliğini anlatmaya çalıştım. Herkes böyle yeni bir Kurumun – hiç bilmedikleri ve anlamadıkları halde – kurulmasına karşıydı. Bütün enerjimi; çeşitli toplantılarda kurulmasının önemini açıklamaya harcıyordum. Bir defa kadük olan, bir defa Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen kanun tasarısı nihayet üçüncüsünde TBMM'nde kabul edildi. Kurum; artık çalışmalarına başlamıştı. İlk zamanlar ilk seçilen başkan ve diğer denetçiler beni toplantılarına çağırıyorlar, bilgi istiyorlardı. Çok mutluydum; artık bundan sonraki bilimsel toplantılarda Kurumun Türkiye için faydalarını ve kurulmasının gerekliliğini değil, faaliyete geçmiş yeni bir Kurumun Kanununu açıklayacak, verdiği kararların yorumunu yapacaktım. Geçen yıl da yıllardan beri çalıştığım konuyu meslektaşlarımla 1300 sayfalık kitap haline getirdim.

2004 yılında davet edildiğim bir uluslararası toplantı vesilesiyle “Eşitlik Kurumları (Equality Bodies)”na ilgi duymaya başladım. Avrupa Birliği Konsey Direktifleri doğrultusunda İngilizce yazdığım ilk makalem yurtdışında 2005 yılında yayınlandı. 2008 yılında da eşitlik kurumlarını Türkiye açısından incelediğim bir makalem yayınlandı. Türkiye İnsan Hakları Kurumu geçtiğimiz yıllarda Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu olarak yeniden oluşturuldu. Asistan meslektaşımın hazırladığım bu konudaki kitabım da bugünlerde baskıda.

Beni en çok etkileyen çalışmam ise Adalet Bakanlığı için hazırladığımız “Türkiye’de Kadın Cezaevleri Nasıl Olmalı?” konulu projedir. 1999 yılında Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesinin dekanıken düzenlediğim “Hukukta Kadın Sempozyumu” sırasında bir avukat panelist tarafından hapislerde yatan kadınların durumu dile getirildiğinde çok etkilendim ve bazı ayrıntıları Adalet Bakanlığına naklettikten kısa bir süre sonra Bakanlıktan beni aradılar ve bu konuda neler yapılabileceğini sordular. Ben de ilk önce kütüphanelere giderek yabancı ülkelerde cezaevleri ile ilgili yapılmış çalışmaları, yayınları topladım. Mimarlık Fakültesi dekanıdan cezaevi planı çizmesi için bir öğretim üyesi görevlendirmesini rica ettim. Planın revir bölümünü tıp fakültesine, dış bölümünü dişilik fakültesine, sosyal faaliyet alanlarındaki seramik fırını ve benzeri ihtiyaçları meslekî eğitim fakültesine, annesiyle birlikte hapis hanede kalacak olan bebekler ve çocuklar için gerekli donanım, malzemeler listesini çocuk bölümüne hazırlattık. Adalet Bakanlığına teslim ettiğimiz bu çalışma kısa bir süre sonra hayata geçirildi. Bu arada cezaevlerinde yatmakta olan kadınların çoğunun suçunun – zannedildiği gibi terör olaylarının içinde olmak veya hırsızlık değil – kendilerini aldatan kocalarını, nişanlılarını öldürmek, yaralamak olduğunu da söylemeliyim.

1934 yılında Atatürk'ün isteği ile kurulan Türk Hukuk Kurumu, 1941 yılında basılan Türk Hukuk Lûgatını yenileme çalışması ile ilgili kurulan komisyona yönetim kurulu olarak beni davet ettiklerinde onur duydum. Birkaç yıllık çalışmamızın sonucunda Türkçe ve dört yabancı dil destekli olarak lûgatımız basıldı. Lûgatın sonradan düzeltilerek yazılmasında redaksiyonu yapan ve İngilizce bölümlerde çevirilerimde bana destek veren Tülin Özbay'ın da çok emeği geçti. Hâlen Türk Hukuk Kurumu yönetim kurulu üyesiyim ve burada çalışmaktan şeref duyuyorum.

•Kızılay'da bulunan Türk Hukuk Kurumunun bodrum katında yer alan çok zengin içerikli kitaplarını da kütüphane sistematiğine göre yeniden sınıflandırmasını yaparak, yeni bir yazılım sistemiyle bilgisayara

geçirttik. Bunların yapılabilmesi için önce çok değer verdiğim, saydığım, Ankara Hukuktan tanıdığım değerli kütüphaneci Sayın Oya Fişekçi'yi buldum. Kendilerinin yönlendirmesiyle Ankara Hukuk Kütüphanesinden emekli olmuş bir memura ulaştık, onu kitapları tasnif edip yerleştirmesi için istihdam ettik. Ancak yazılım programı gereksinimimizde – bu konu telife girdiği için – ne Ankara Barosundan ne de Türkiye Barolar Birliğinden yardım alamıyorduk. Sonra bilgisayar programcım Murat Yücel Atatürkçü çizgide olduğu için ayrı bir saygı duyduğu Türk Hukuk Kurumunun – tabii benim de hatırımın olduğunu ekleyerek – hiçbir ücret almadan ayrıntılı bir yazılım programı geliştirdi. Böylece Türk Hukuk Kurumu kütüphanesi yeniden düzenlenmiş oldu.

2000-2005 yılları arasında T.C. Genelkurmay Başkanlığı Atatürk Araştırma Merkezi (ATAREM) üyeliğim sırasında Türkiye'nin muhtelif yerlerinde askerî birliklere “Atatürkçülük, Atatürk ilkeleri, millî birlik, beraberlik ve lâiklik” konusunda konferans vermek üzere gönderildim. Bu tarihlerden önce ve sonra da özellikle biz kadınların her şeyimizi borçlu olduğumuz ulu önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün üstün kişiliği ve büyük Türk hukuk inkılabı konusunda çok konferans verdim, bildiri sundum, açılış dersi yaptım. Bildirilerimin ve özellikle konferanslarımın 60'tan fazlası “Atatürk” ile ilgilidir. Bu da benim hayatımdaki en onur verici konuların başında gelir.

Kanaatimce; üniversitede hocalık daha doğrusu öğretim üyeliğinin birbirinden tamamen farklı üç cephesi var. Birincisi; öğrencilere, kalabalıklara hitap ederek ders anlatmak, onlarla beraber olmak. İkincisi; bunun tamamen tersi, kütüphanede kitapların arasında veya bilgisayarınızın başında yalnız olarak, yanınızda kimseler olmadan araştırma yapmak, okumak, çalışmalarınızı yazmak. Üçüncüsü de; toplumumuza olan borcumuzu ödemek şeklinde değerlendirdiğim, panellerde, sempozyumlarda bildiri sunmak, konuşma yapmak, konferans vermek.

Ben mesleğimin bu, birbirinden farklı üç yönünü de sevmekteyim. Bir yere konuşma yapmak üzere davet edildiğim zaman ilk sorduğum “Hedef kitlem kim olacak? sorusudur. Yani ben kimlere hitaben, belirlenmiş bir konuyu anlatacağım? Sade vatandaşa mı, hukuk öğrencisine mi, uygulamayı çok iyi bilen avukatlara, hâkimlere, savcılara mı, yoksa öğretim üyesi arkadaşlarıma mı? Aynı konuyu, katılımcıların mesleğine göre veya henüz öğrenmekte olan öğrencilere göre değişik hazırlamak gerekecektir.

En çok arzu ettiğim hususlardan biri de bütün avukat, hâkim, savcı ve noterlerimiz tarafından taraf olduğumuz uluslararası sözleşmelerin ve uygulamayı taahhüt ettiğimiz hükümlerinin bilinmesinin, henüz öğrencilik yıllarımdan itibaren sağlanmasıdır. Ayrıca bu konuda hizmet-içi eğitimin önemine de değinmek isterim. Bilhassa Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve bu Sözleşme hükümlerini geniş yorumlayarak bakış açısının gelişmesini sağlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin (Convention on Elimination of All Kinds of Discrimination Against Woman), Paris Prensiplerinin, ayrımcılığı önlemek için düzenlenmiş bulunan bazı Avrupa Birliği Konsey direktiflerinin hukuk mesleğini icra edenlere iş hayatları boyunca çeşitli vesilelerle anlatılması gerektiğini düşünüyorum.

Basılmış kitaplarımın, makalelerimin, bildirilerimin yanında çok sayıda basılmamış kitap ve makale çalışmalarım, radyo ve televizyon konuşmalarım, hakem heyeti, danışma kurulu, bilim kurulunda bulunduğum bilimsel dergiler, proje ve komisyon çalışmalarım (kanun tasarısı hazırlıkları...), akademik ve idari görevlerim, üyesi bulunduğum kurullar, yine üyesi bulunduğum, yönetim kurulunda görev yaptığım ulusal ve uluslararası kuruluşlar var. Burada sadece hemen hemen her ulusal ve uluslararası kademesinde Gençlik Teşkilâtı Başkanı, Eğitim Komisyonu Başkanı olarak çalıştığım Türk Atlantik Konseyini ve diğer 165 uluslararası toplantıyı zikretmekle yetiniyorum. Halen Türk Atlantik Konseyinin yönetim kurulu üyesiyim.

Bu kadar “hukuk bilgisinden” sonra biraz da hobilerimden bahsedeyim. “Ev”e çok meraklıyım. Porselen, gümüş, bakır, tablo koleksiyonlarımın ve iç mekân bitkilerimin yanında hukuk ağırlıklı zengin bir kütüphanem var. Ama benim esas hobim piyano çalmak. Çocukluğumda başladığım piyano derslerim çok sevdiğim klâsik müzik üzerinedir. Kolej dışında ve Kolejdeki solistler gecelerinde, konserlerde defalarca Beethoven, Chopin gibi çok sevdiğim bestecilerin eserlerini çaldım. Uzun yıllar hemen her gün piyano çalıştım, parmaklarım için sürekli egzersiz yaptım.

Özgeçmişlere o insanların çocuklarının ve onların eğitimleri, diplomaları ile ilgili bilgilerin konulduğunu bazı dışişleri mensuplarının özgeçmişlerinde görmüştüm. Onlar da yabancılardan çoğunun öyle yaptıklarını söylemişlerdi. Önce hayli yadırgadığım bu uygulamayı sonradan doğru, hattâ gerekli bulunduğunu söylemeliyim. Belli statüdeki kişiler başarılarına ulaşma yolunda ilerlemekteyken anne ve baba olduklarını unutmadan bu görevlerini de yerine getirerek iyi bir evlât yetiştirdiklerini, onların eğitim durumlarını, sahip oldukları diplomalarını kendi başarıları olarak kendi özgeçmişlerine eklemek istemektedirler. Biz bilim insanları makalelerimizi, kitaplarımızı yazarken, bildirilerimizi, konferanslarımızı hazırlarken çocuklarımızı da ihmal etmediğimizi, o yoğunluk içinde onlarla elimizden geldiğince ilgilenerek çocuklarımızın da istikbalini hazırlamaya çalıştığımızı – demek ki göstermek istiyoruz – şeklinde yorumluyorum. Benim iki kızım, üç torunum var. Bir kızım siyasal bilgiler ve uluslararası ilişkiler doçenti, diğeri de Türkiye’de ilk defa tiyatro rejisörlüğü eğitimi görüp rejisör olan kızım.

Son olarak, herkese söylemek istediklerime gelince...

Bence “hukuk” eğitimi en kutsal eğitimidir. Hattâ herkesin kutsal dediği tıp tahsilinden de daha kutsaldır. Tarih boyunca dünyaya hükmetmiş bütün büyük imparatorlukların yıkılışı, çöküş sebepleri incelendiğinde görülecektir ki hiçbiri başarısız sağlık teşkilâtları veya diğer mesleklerin kötü icra edilmesi nedeniyle değil, “adalet sisteminin bozulması” ile yıkılıp gitmiş, tarihin derinliklerine gömülmüştür.

Öğrencilerime her zaman, her yerde, her devirde hukukçuya ihtiyaç duyulduğunu ve hep duyulacağını söylemekteyim. İki kişinin bulunduğu her yerde kurala gereksinim vardır, o halde hukuk hep lâzımdır.

Hemen hemen bütün bildirilerimin sonunda dile getirdiğim bir arzumu burada da tekrarlamak istiyorum: Umarım yakın bir gelecekte Türk yüksek mahkemelerinin, özellikle Türk Danıştayının vereceği kararlar hukuk devleti olarak anılan bütün uygar devletleri yönlendirecek kadar özgün, ileri görüşlü, çok güçlü, o ülkelerin ders kitaplarına emsal karar olarak girecek ve okutulacak kararlar olur.

PROF. DR. ZEHRA ODYAKMAZ-2025